

Langeland -atlas over byer, bygninger og miljøer

Kulturarvsstyrelsen · Kulturministeriet

Kortlægning og registrering af kulturmiljøer

Identifikation

Kommunenumr. 475	Kommune Rudkøbing		
Kategori Bebyggelsesmønstre, landskabstyper og lokale udviklingstræk (2)			
Lokalitet Rudkøbing			
Emne Gader og pladser		Sted Ramsherred	
Registreringsdato forår 2002	Registrator JEJ/RM	Arkiv nr.	Løbenr. 45

Langeland -atlas over byer, bygninger og miljøer

Kulturarvsstyrelsen · Kulturministeriet

Kortlægning og registrering af kulturmiljøer

Sammenfatning

Kommunenr. 475	Kommune Rudkøbing	
Emne Gader og pladser		Sted Ramsherred

Ramsherred er en af de eneste bevarede middelalderlige småkårgader i Danmark. Den træder frem med en særlig skarphed, fordi Rudkøbings bygrund i henseende til levestedskvaliteter bestod af to skarpt adskilte dele, en østlig, hvor hovedgaderne og det centrale bylegeme findes, og en nordvestvendt side mod stranden, hvor byens Brogade og småkårgaderne, Ramsherred, Smedegade, Vinkældergade og Strandgade (Blindestræde) findes. Af dem er Ramsherred den mest entydige og bedst bevarede og udgør et samlet kulturmiljø af meget væsentlig betydning for landet.

Ramsherred, 1:4000

Langeland -atlas over byer, bygninger og miljøer

Kulturarvsstyrelsen · Kulturministeriet

Kortlægning og registrering af kulturmiljøer

Andre byer har for længst ryddet den slags kvarterer, både fordi man så på dem med foragt og fordi husene var dårligt byggede, så de findes næsten ingen steder mere. I Rudkøbing kan man stadig opleve det gamle bysamfunds fulde sociale bredde i en usædvanlig skarptskåret og velbevaret stand.

Ramsherred bærer bemærkelsesværdigt intakt på sin høje alder, men det spinkle gaderum er sårbart og kræver en særlig opmærksomhed i vedligeholdelsen. Det væsentlige er at fastholde det uregulerede indtryk, de mange ganske små, forskellige og skævt sammenbyggede huse, simple byggematerialer, vrimmelen af skorstenspiber og gadens brolægning. Desuden er den særlige matrikeldeling og især de smalle dybe grunde på vestsiden et centralt kulturhistorisk særtræk som gennem århundreder har disponeret gaderummet og rummet bag husene. Endelig er gaderummets gennemsigtighed et oprindeligt træk. Parkerede biler udgør et særligt problem, hvis gadens gennemsigtighed ønskes opretholdt, og træer er et kulturhistorisk fremmedelement. Den oprindelige sammenhæng med stranden er gået tabt med havens udbygning gennem 1800- og 1900-årene, anlægget af Havnegade og Langelandsbanens terræn.

Langeland -atlas over byer, bygninger og miljøer

Kulturarvsstyrelsen · Kulturministeriet

Kortlægning og registrering af kulturmiljøer

Naturgrundlag

Kommunenr. 475	Kommune Rudkøbing	
Emne Gader og pladser		Sted Ramsherred

Rudkøbings bygrund sammensættes af en østlig og sydøsteksponeret del, hvor hovedgaderne og det centrale bylegeme findes, og en nordvestvendt side mod stranden, hvor byens brogade og småkårgaderne findes. På grund af nordvestsiders ringe levestedskvaliteter var Ramsherred fra begyndelsen en småkårgade.

Rudkøbing, 1:15.000

Langeland -atlas over byer, bygninger og miljøer

Kulturarvsstyrelsen · Kulturministeriet

Kortlægning og registrering af kulturmiljøer

Kulturhistorie

Kommunenr. 475	Kommune Rudkøbing
Emne Gader og pladser	Sted Ramsherred

Den nøje sammenhæng mellem naturforholdene og levestedskvaliteterne afspejler sig usædvanlig tydeligt i Ramsherred, ikke alene i form af fattiggadens arkitektur og det uregulerede indtryk, men også i det nedløbende terræn og strandens nærhed. Terrænforholdene betyder, at gaden falder ned mod nord, så både bygrundens rygning, Ruebakken i syd og bygningerne på Brogade skaber særlige skyggeforhold, som er med til at understrege stedets karakter af fattiggade.

Ramsherred har hørt med til Rudkøbing fra begyndelsen. Den udsprang bag kirkegården i Brogade, løb mod nordøst langs stranden og endte uden videre på marken. Oppe fra byen søgte et par stræder herved over den forblæste, nordvestvendte side, Smedegade, Vinkældergade og Blindestræde (nu Strandgade), der som navnet sagde endte blindt, nemlig i Ramsherred hvad der var det samme som blindt. Ingen af disse gader var oprindeligt bebygget ned til Ramsherred, men blev det gennem 1700-årene. Strandgades nordlige række af småkårshuse er fra 1841-1842.

Ramsherred var med andre ord et helt selvstændigt og isoleret sted uden for det øvrige bylegeme. Husrækken på vestsiden opstod først og nåede i 1600-årene ud til Blindestræde. Øverst i gaden lå et par gavlbyggede skipperhuse, resten af bebyggelsen stod på lav og fugtig bund, opført i et let buet forløb ned over terrænet for om muligt at holde afstand til stormflodsgrænsen. Her boede folk som levede på byens rand, daglejere, fiskere, fattige, som kun havde en perifer berøring med byen.

Navnet Ramsherred er sammensat af 'ros', der betyder affald eller bortkast, og 'herred' som er en retskreds. Ramsherred var et sted hvor byens ros havde deres regimente. Den sociale foragt som navnet rummer blev fattige til del gennem århundreder. Mellem dem og de velstillede i Østergade godt 100 meter derfra var en verden til forskel. Østsiden fik en bebyggelse i løbet af 1700-årene, overvejende af usle lejeboder der solgtes til selveje i århundredets slutning.

Omkring år 1800 stod også østsiden helt udfyldt af huse ned til Blindestræde, og med den samtidige bebyggelse i Smedegade og Vinkældergade groede Ramsherred for første gang sammen med byens krop. Stykket af Ramsherred efter Strandgade er fra 1840-1890. Endnu i dag viser grundopdelingen tydeligt dette udviklingsforløb med lange, smalle grunde ned mod stranden på vestsiden, de uregelmæssigt udstykkede småparceller fra 1700-årene på østsiden og de nye lidt bredere grunde efter Strandgade med noget mere solide grundmurshuse fra den store byfornyelsestid.

Langeland -atlas over byer, bygninger og miljøer

Kulturarvsstyrelsen · Kulturministeriet

Kortlægning og registrering af kulturmiljøer

Ramshered - en af Rudkøbings ældste gader - trækker sin uregelmæssige gadeflugt ned over byens rygning fra Brogade til Ørstedsparken. Foto fra ca. 1912.

Ramshered løber ud til Ørstedsparken.

Langeland -atlas over byer, bygninger og miljøer

Kulturarvsstyrelsen · Kulturministeriet

Kortlægning og registrering af kulturmiljøer

Arkitektur og bebyggelse

Kommunenr. 475	Kommune Rudkøbing	
Emne Gader og pladser		Sted Ramsherred

Ramsherreds bebyggelse består af små 1 og 1 1/2 etagers byhuse, der står sammenbyggede i gavlene. Husenes forskellige dimensioner - højde og drøjde - giver gadebilledet et uregelmæssigt forløb, som er en del af Ramsherreds charme.

Mange af de gamle huse er ombygget, så de svarer til tidens krav om komfort. Men ombygningerne har for størstepartens vedkommende tilstræbt at bevare det oprindelige udseende.

Ramsherred er et gammelt bymiljø, hvor husenes oprindelige udseende er bevaret, mens deres indre er fornyet til nutidens standard.